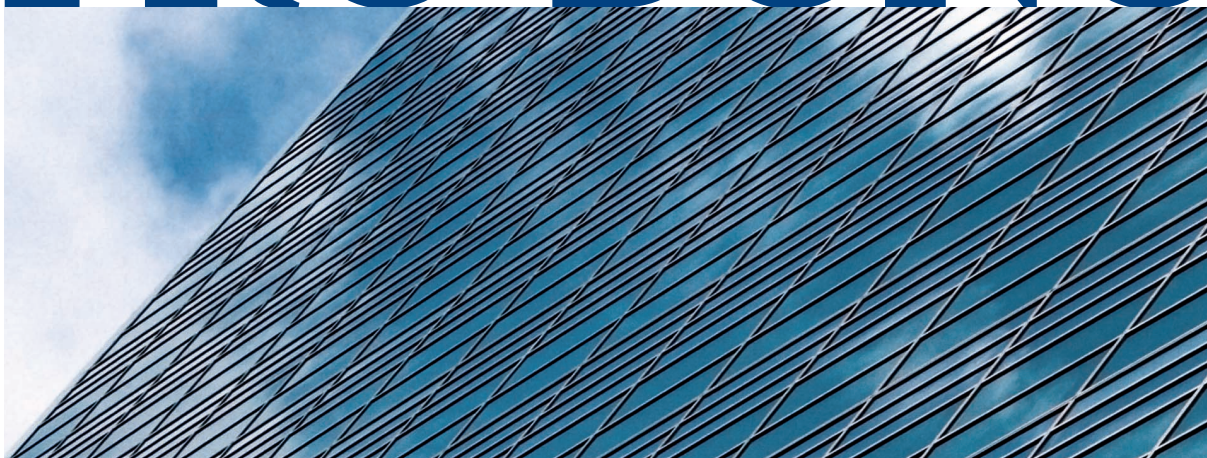

ULC ČARNOGURSKÝ PRO BONO

7/2011

1. NOVELA TLAČOVÉHO ZÁKONA

Novým tlačovým zákonom bol do slovenského právneho poriadku zavedený inštitút práva na odpoveď. S prihliadnutím na funkciu periodickej tlače prinášať verejnosti pravdivé informácie spresnila posledná novela tlačového zákona charakter skutkového tvrdenia, vo vzťahu ku ktorému budú môcť dotknuté osoby uplatniť právo na odpoveď. V celom článku uvádzame informácie o tom, akým spôsobom bude možné právo na odpoveď ďalej využívať.

2. VÝPOVEĎ Z PRACOVNÉHO POMERU

Výpoveď je jednou z možností ukončenia pracovného pomeru. Môže ju dať zamestnávateľ aj zamestnanec. Bližšie Vás s podmienkami uplatnenia výpovede, právnymi účinkami podanej výpovede z pracovného pomeru ako aj s poslednými zmenami v predmetnej oblasti, ktoré by mali byť účinné od 1. septembra 2011, oboznámime v celom článku.

3. VYPOVEDANIE NÁJMU BYTU A BYTOVÉ NÁHRADY

Nájom bytu predstavuje občianskoprávny inštitút. Nájom bytu je možné zo strany prenájomcu vypovedať len na základe jedného z taxatívne vymedzených dôvodov obsiahnutých v ust. § 711 Občianskeho zákonníka. Bližšie informácie o prípadoch, v ktorých vzniká nájomcovi právo na bytovú náhradu, nájdete v celom článku bulletinu ULC Čarnogurský PRO BONO.

4. OMEŠKANIE DLŽNÍKA

Povinnosťou dlžníka v obchodnoprávných a občianskoprávných vzťahoch je plniť záväzok riadne a včas. Dlžník splní záväzok riadne, ak splní všetko, čo splniť má, napríklad prevezme vec a zaplatí veriteľovi kúpnu cenu. Ak dlžník splní záväzok včas, avšak nesplní ho riadne, dostáva sa do omeškania. Viac informácií o uvedenej problematike Vám prinášame v úplnom znení tohto článku.

5. POUŽÍVANIE JAZYKOV NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN

Vzhľadom na nesúlad, ktorý vznikol medzi zákonom o používaní jazykov národnostných menšín a zákonom o štátnom jazyku, ako i na pokračujúci proces implementácie medzinárodných dohovorov v oblasti ochrany práv národnostných menšín a etnických skupín prijala Národná rada Slovenskej republiky novelu zákona o používaní jazykov národnostných menšín.

6. ZMENY V PROKURATÚRE

Novela zákona o prokuratúre sa dotkla viacerých inštitútov. Zmeny zasiahnu najmä výberové konania na funkciu prokurátora, zverejňovanie rozhodnutí prokurátorov, zverejňovanie majetkových priznaní alebo zavedenie inštitútu asistenta prokurátora.

NOVELA TLAČOVÉHO ZÁKONA

Národná rada Slovenskej republiky prijala **zákon č. 221/2011 Z. z.** (ďalej len „novela“), ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 167/2008 Z. z. **o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve** a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) (ďalej len „novela“ alebo „novela zákona“). Novela nadobudne **účinnosť dňa 1. septembra 2011.**

Zásadnou zmenou, ktorú novela pri-niesla, je **obmedzenie práva na odpoveď** pre verejných funkcionárov a predsedov a podpredsedov politických strán a politických hnutí vo vzťahu k skutkovému tvrdeniu súvisiacemu s výkonom ich funkcie. Toto obmedzenie sa teda nebude vzťahovať na skutkové tvrdenia, ktoré by sa týkali osoby vykonávajúcej funkciu verejného funkcionára alebo predsedu či podpredsedu politickej strany alebo hnutia ako súkromnej osoby.

stavu k 31. decembru predchádzajúceho kalendárneho roka. Táto povinnosť bola upravená v § 6 ods. 3 tlačového zákona a v záujme dosiahnutia transparentnosti vlastníckych vzťahov v oblasti periodickej tlače je možné ju považovať za redundantnú.

Novela upravila a zmenila rozsah niektorých povinností súvisiacich s **uverejnením opravy, odpovede a dodatočného oznámenia**. Rozšírila okruh dôvodov, kedy vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra **nie sú povinní uverejniť opravu, odpoveď a dodatočné oznámenie** na prípady, v ktorých by bol ich uverejnením spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt, ak by ich uverejnenie bolo v rozpore s dobrými mravmi. **Vypustila dôvod neuverejnenia opravy**, ktorá smeruje proti skutkovému tvrdeniu uverejnenému v periodickej tlači na základe preukázateľného predchádzajúceho súhlasu žiadateľa o uverejnenie opravy.

Právom na odpoveď sa priznáva právo žiadať bezplatné uverejnenie odpovede, ak periodická tlač alebo agentúrne spravodajstvo obsahuje skutkové tvrdenie, ktoré sa dotýka cti, dôstojnosti alebo súkromia fyzickej osoby, alebo názvu alebo dobrej povesti právnickej osoby. Podľa novej právnej úpravy bude možné odpoveď uplatniť iba vo vzťahu k **nepravdivému, neúplnému alebo pravdu skresľujúcemu** skutkovému tvrdeniu, ktoré sa dotýka cti, dôstojnosti alebo súkromia fyzickej osoby, alebo názvu alebo dobrej povesti právnickej osoby. Novela zákona týmto zosúladzuje inštitút práva na odpoveď s odporúčaním Rady Európy R (2004)16 o práve na odpoveď v prostredí nových médií.

Ak bolo v periodickej tlači alebo agentúrnom spravodajstve uverejnené **nepravdivé skutkové tvrdenie**, ktoré sa dotýkalo cti, dôstojnosti alebo súkromia fyzickej osoby, alebo názvu alebo dobrej povesti právnickej osoby, umožňovala pôvodná právna úprava dotknutým osobám vo vzťahu k tomuto nepravdivému skutkovému tvrdeniu uplatniť **súčasne právo na opravu aj právo na**

Povinnosť zachovávať mlčanlivosť o zdroji

Novela spresnila riešenie situácie v súvislosti s povinnosťou vydavateľa periodickej tlače a tlačovej agentúry **zachovávať mlčanlivosť o zdroji** informácií získaných na zverejnenie v periodickej tlači alebo v agentúrnom spravodajstve a o obsahu týchto informácií tak, aby sa nedala zistiť totožnosť zdroja, t.j. osoby, ktorá predmetnú informáciu poskytla (ďalej len „zdroj“). Podľa pôvodného znenia zákona prešlo po smrti zdroja právo oslobodiť vydavateľa alebo tlačovú agentúru od povinnosti mlčanlivosti na blízke osoby. V súčasnosti môže vydavateľ periodickej tlače a tlačovú agentúru od povinnosti zachovávať mlčanlivosť o zdroji **oslobodiť udelením súhlasu** len fyzická osoba, ktorá informáciu poskytla. Po smrti uvedenej osoby patrí právo udeliť súhlas blízkym osobám. Tento súhlas nebude platný, ak čo len jedna blízka osoba **písomne vysloví nesúhlas**. Ak zdroj blízke osoby nemá, povinnosť uchovávať mlčanlivosť zanikne.

Vydavateľ periodickej tlače, ktorý je právnickou osobou, už **nemá povinnosť uverejniť** v prvom čísle periodickej tlače vydané v kalendárnom roku **oznámenie o štruktúre vlastníckych vzťahov** vydavateľa periodickej tlače podľa

Právo na odpoveď

odpoveď'. Novela zrušila túto možnosť a podľa nového znenia **ust. § 8 ods. 1** uplatnením práva na odpoveď zanikne dotknutej osobe právo žiadať v tej istej veci aj opravu.

Náležitosti žiadosti o odpoveď

V nadväznosti na nové znenie ustanovenia § 8 ods. 1 boli upravené **náležitosti žiadosti o odpoveď'**. Žiadosť o uverejnenie odpovede **musí** okrem iných zákonom predpísaných náležitostí **obsahovať aj popis skutkového tvrdenia** s uvedením, v čom je skutkové tvrdenie nepravdivé, neúplné alebo pravdu skresľujúce a v čom sa dotýka cti, dôstojnosti alebo súkromia fyzickej osoby, alebo názvu alebo dobrej povesti právnickej osoby.

Právo na odpoveď' pre verejných funkcionárov a predsedov a podpredsedov politických strán a politických hnutí vo vzťahu k skutkovému tvrdeniu súvisiacemu s výkonom ich funkcie podľa novej úpravy **bolo zrušené**. Toto obmedzenie sa nevzťahuje na skutkové tvrdenia, ktoré by sa týkali osoby vykonávajúcej funkciu verejného funkcionára alebo predsedu či podpredsedu politickej strany alebo hnutia ako súkromnej osoby. Právo žiadať uverejnenie odpovede nemá ani právnická osoba, ak ide o skutkové tvrdenie súvisiace s výkonom funkcie verejného funkcionára, predsedu politickej strany alebo politického hnutia a podpredsedu politickej strany alebo politického hnutia pôsobiaceho v dotknutej právnickej osobe.

Novela rozšírila dôvody, kedy vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra **nie sú povinní odpoveď uverejniť**. Ak je odpoveď dotknutej osoby namierená **voči skutkovému tvrdeniu, ktoré je súčasťou vyjadrenia** tejto dotknutej osoby uverejneného v periodickej tlači (v správe, článku, rozhovore a i.) v primeranom rozsahu a novinárskym spracovaním **nebol zmenený alebo skreslený jeho pôvodný obsah a význam**, vydavateľ a tlačová agentúra nie sú povinní túto odpoveď uverejniť. Rovnako ako pri práve na opravu vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra nie sú povinní odpoveď uverejniť v prípade, **ak by bol uverejnením odpovede spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt alebo by jej uverejnenie bolo v rozpore s dobrými mravmi**. Odmietnuť uverejnenie odpovede je možné aj v prípade, ak by to bolo **v rozpore s právom chránenými záujmami** tretej osoby.

Podľa **ust. § 10 ods. 4** zákona mala osoba, ktorá požiadala o uverejnenie opravy, odpovede alebo dodatočného oznámenia, **právo na primeranú peňažnú náhradu**, ak vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra neuverejnila opravu, odpoveď alebo dodatočné oznámenie vôbec alebo ak neboli dodržané niektoré z podmienok na ich uverejnenie. Uvedené ustanovenie **bolo zrušené** a súd už nebude rozhodovať o primeranej peňažnej náhrade, ale len o merite veci, t.j. o zverejnení opravy, odpovede alebo dodatočného oznámenia.

Primeraná peňažná náhrada

VÝPOVEĎ Z PRACOVNÉHO POMERU

Pracovný pomer sa zakladá písomnou pracovnou zmluvou medzi zamestnávateľom a zamestnancom, ktorá musí spĺňať náležitosti ustanovené v § 42 a nasl. zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“). **Pracovný pomer vzniká odo dňa, ktorý bol dohodnutý v pracovnej zmluve** ako deň nástupu do práce. Pracovný pomer **možno skončiť** dohodou, výpoveďou, okamžitým skončením alebo skončením v skúšobnej dobe. Najčastejším spôsobom skončenia pracovného pomeru je skončenie výpoveďou.

Vypovedať pracovný pomer môže **tak zamestnanec ako aj zamestnávateľ**, a to **písomnou výpoveďou**. Podmienkou platnosti výpovede je aj jej **doručenie**. V prípade, že výpoveď nebude písomná a nebude doručená, bude sa považovať za neplatnú. Riadne doručenie výpovede má vplyv na plynutie výpovednej doby, ktorá začína plynúť od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po doručení výpovede. Dĺžka výpovednej doby je pre zamestnanca i zamestnávateľa rovnaká, a to **najmenej dva mesiace**. Podľa poslednej novely

Výpovedná doba

Zákonníka práce, ktorá by mala nadobudnúť účinnosť **odo dňa 1. septembra 2011** (ďalej len „novela“), bude **všeobecne výpovedná doba jednomesačná**. Novela upravuje osobitné prípady, v ktorých sa uplatňuje dvoj-, resp. trojmesačná výpovedná doba. Napríklad ak dá výpoveď zamestnanec, ktorého pracovný pomer u zamestnávateľa ku dňu doručenia výpovede trval najmenej jeden rok, výpovedná doba bude v trvaní dvoch mesiacov.

Dôvody výpovede Zamestnanec môže dať výpoveď **z akéhokoľvek dôvodu** alebo aj **bez udania dôvodu**. Zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď **iba z dôvodu**, že (1) sa zrušuje alebo premiestňuje zamestnávateľ alebo jeho časť, (2) zamestnanec sa stane nadbytočným vzhľadom na písomné rozhodnutie zamestnávateľa alebo príslušného orgánu o zmene jeho úloh, technického vybavenia, o znížení stavu zamestnancov s cieľom zvýšiť efektívnosť práce (podľa novej úpravy účinné od 1. septembra 2011 **zabezpečiť efektívnosť práce**) alebo o iných organizačných zmenách, (3) zamestnanec vzhľadom na svoj zdravotný stav podľa lekárskeho posudku dlhodobo stratil spôsobilosť vykonávať doterajšiu prácu, alebo ak ju nesmie vykonávať pre chorobu z povolania alebo pre ohrozenie touto chorobou, alebo ak na pracovisku dosiahol najvyššiu prípustnú expozíciu určenú rozhodnutím príslušného orgánu verejného zdravotníctva, (4) zamestnanec (a) nespĺňa predpoklady ustanovené právnymi predpismi na výkon dohodnutej práce, (b) prestal spĺňať požiadavky podľa § 42 ods. 2, (c) nespĺňa bez zavinenia zamestnávateľa požiadavky na riadny výkon dohodnutej práce určené zamestnávateľom vo vnútornom predpise alebo (d) neuspokojivo plní pracovné úlohy a zamestnávateľ ho v posledných **šiestich mesiacoch** (podľa schváleného znenia novely len v posledných **dvoch mesiacoch**) písomne vyzval na odstránenie nedostatkov a zamestnanec ich v primeranom čase neodstránil, (5) sú u zamestnanca dôvody, pre ktoré by s ním zamestnávateľ mohol okamžite skončiť pracovný pomer, alebo pre menej závažné porušenie pracovnej disciplíny; pre menej závažné porušenie pracovnej disciplíny možno dať zamest-

nancovi výpoveď, ak bol v posledných šiestich mesiacoch v súvislosti s porušením pracovnej disciplíny písomne upozornený na možnosť výpovede.

Zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď, ak nejde o výpoveď pre neuspokojivé plnenie pracovných úloh, pre menej závažné porušenie pracovnej disciplíny alebo z dôvodu, pre ktorý možno okamžite skončiť pracovný pomer, **iba vtedy, ak (1)** zamestnávateľ nemá možnosť zamestnanca ďalej zamestnávať, a to ani na kratší pracovný čas v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce, **(2)** zamestnanec nie je ochotný prejsť na **inú pre neho vhodnú prácu**, ktorú mu zamestnávateľ ponúkol v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce alebo sa podrobiť predchádzajúcej príprave na túto inú prácu. **Inou pre zamestnanca vhodnou** prácou sa rozumie práca zodpovedajúca zdravotnému stavu zamestnanca, schopnostiam a, pokiaľ možno, aj jeho kvalifikácii. Zákonník práce však explicitne pojem „vhodná práca“ neupravuje. Vymedzuje len povinnosť zamestnávateľa **ponúknuť prácu v mieste**, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce. Pre porušenie pracovnej disciplíny alebo z dôvodu, pre ktorý možno okamžite skončiť pracovný pomer, môže dať zamestnávateľ zamestnancovi výpoveď iba v lehote **dvoch mesiacov** odo dňa, keď sa o dôvode výpovede dozvedel.

Podľa **rozhodnutia** Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) **sp. zn. 3 Cdo 33/2008**, ak zamestnávateľ na základe svojho rozhodnutia o organizačných zmenách **znižuje počet zamestnancov** v rovnakom pracovnom zaradení, **o výbere zamestnanca**, ktorý je nadbytočný, **rozhoduje výlučne zamestnávateľ** a súd nie je oprávnený v tomto smere rozhodnutie zamestnávateľa preskúmať. Podľa **rozsudku** NS SR **sp. zn. 2 Cdo 109/2004** platí ponuková povinnosť zamestnávateľa aj v prípade, ak sa v rámci organizačnej zmeny súčasne stali nadbytočnými viacerí zamestnanci. Zamestnávateľ má **voči každému z nich osobitne** ponukovú povinnosť, pričom aj v tomto prípade jediným rozhodujúcim kritériom je skutočnosť, či v čase dania výpovede

Organizačné dôvody

zamestnávateľ má k dispozícii voľné pracovné miesto, ktoré je pre zamestnanca vhodné.

Ochranná doba Zamestnancovi **nemožno dať výpoveď** v ochrannnej dobe, teda (1) v dobe, keď je zamestnanec uznaný za dočasne práceneschopného pre chorobu alebo úraz, ak si túto neschopnosť úmyselne nevyvolal alebo nespôsobil pod vplyvom alkoholu, omamných látok alebo psychotropných látok, a v dobe od podania návrhu na ústavné ošetrovanie alebo od nástupu na kúpeľnú liečbu až do dňa ich skončenia, (2) pri povolaní na výkon mimoriadnej služby v období krízovej situácie odo dňa, keď bol zamestnanec povolaný na výkon mimoriadnej služby doručením povolávacieho rozkazu alebo keď bol na výkon mimoriadnej služby povolaný mobilizačnou výzvou alebo mobilizačným oznámením, alebo ak bol zamestnancovi výkon mimoriadnej služby nariadený, až do uplynutia dvoch týždňov po jeho prepustení z tejto služby, uvedené platí rovnako v prípade výkonu alternatívnej služby podľa osobitného predpisu, (3) v dobe, keď je zamestnankyňa tehotná, keď je zamestnankyňa na materskej dovolenke, keď je zamestnankyňa a zamestnanec na rodičovskej dovolenke alebo keď sa osamelá zamestnankyňa alebo osamelý zamestnanec starajú o dieťa mladšie ako tri roky, (4) v dobe, keď je zamestnanec dlhodobo uvoľnený na výkon verejnej funkcie, alebo (5) v dobe, keď je zamestnanec pracujúci v noci uznaný na základe lekárskeho posudku dočasne nespôsobilým na nočnú prácu. Pokiaľ by bola zamestnancovi daná výpoveď pred začiatkom ochrannej doby tak, že by výpovedná doba mala uplynúť v ochrannnej dobe, pracovný pomer sa skončí uplynutím posledného dňa ochrannej doby okrem prípadov, keď zamestnanec oznámi, že na predĺžení pracovného pomeru netrvá.

Okamžité skončenie pracovného pomeru Pracovný pomer je taktiež možné **skončiť okamžite** podľa **ust. § 68** Zákonníka práce, v tomto prípade však len na základe zákonom stanovených dôvodov určených tak pre zamestnávateľa ako i zamestnanca. Okamžité skončenie pracovného pomeru je výnimočným spôsobom skončenia pracovného pomeru, ktoré **musí byť písomné** a musí obsahovať

skutkovo vymedzený dôvod tak, aby ho **nebolo možné zameniť** s iným dôvodom a musí byť v ustanovenej lehote doručené druhému účastníkovi, inak je neplatné. Uvedený dôvod sa nesmie dodatočne meniť. **Zamestnávateľ** môže okamžite skončiť pracovný pomer iba vtedy, ak zamestnanec (1) bol právoplatne odsúdený pre úmyselný trestný čin **alebo** (2) závažne porušil pracovnú disciplínu. Povinnosť dodržiavať pracovnú disciplínu patrí k základným povinnostiam zamestnanca vyplývajúcim z pracovného pomeru a spočíva v plnení povinností ustanovených právnymi predpismi, pracovným poriadkom, pracovnou zmluvou alebo pokynom nadriadeného vedúceho zamestnanca. Ak má byť porušenie pracovnej disciplíny právne postihnuteľné ako dôvod na skončenie pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa, musí byť toto porušenie pracovných povinností zo strany zamestnanca zavinené (aspoň z nedbanlivosti) a musí dosahovať určitý stupeň intenzity. Ako vyplýva z **rozhodnutia NS SR sp. zn. 3 Cdo 173/2006**, na okamžité skončenie pracovného pomeru sa vyžaduje, aby išlo o **zavinené konanie** zo strany zamestnanca, a to **aj z nedbanlivosti**, a musí dosahovať intenzitu porušenia pracovných povinností závažným spôsobom. Naopak, podľa **rozhodnutia NS SR sp. zn. 1 Cdo 217/2005** **nemožno** za závažné porušenie pracovnej disciplíny, ktoré by bolo dôvodom pre skončenie pracovného pomeru podľa § 68 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce, **považovať neprítomnosť zamestnanca**, ktorému zamestnávateľ neprideloval prácu podľa pracovnej zmluvy, v zamestnaní.

Zamestnanec môže pracovný pomer **okamžite skončiť**, ak (1) podľa lekárskeho posudku nemôže ďalej vykonávať prácu **bez vážneho ohrozenia svojho zdravia** a zamestnávateľ ho nepreradil do 15 dní odo dňa predloženia tohto posudku na inú pre neho vhodnú prácu, (2) zamestnávateľ mu nevyplatil mzdu, náhradu mzdy, cestovné náhrady, náhradu za pracovnú pohotovosť, náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca alebo ich časť do 15 dní po uplynutí ich splatnosti, (3) je bezprostredne ohrozený jeho život alebo zdravie. V ustanoveniach

upravujúcich okamžité skončenie pracovného pomeru nenastanú po novele Zákonníka práce žiadne zmeny.

Pri nedodržaní podmienok ustanovených Zákonníkom práce je výpoveď neplatná. Najčastejším **dôvodom neplatnosti výpovede** je nedodržanie písomnej formy, neuvedenie dôvodov alebo uvedenie dôvodov, ktoré v skutočnosti

nenastali. Ak je výpoveď neplatná, môže podať zamestnávateľ alebo zamestnanec žalobu o neplatnosť na súd najneskôr v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď sa mal pracovný pomer skončiť. Neplatnosti skončenia pracovného pomeru a nárokom z neho vyplývajúcim sme sa venovali v **bulletine ULC Čarnogurský PRO BONO 11/2010**.

VÝPOVEDANIE NÁJMU BYTU A BYTOVÉ NÁHRADY

Nájom bytu ako občianskoprávny vzťah je upravený v **ust. § 685 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník** v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Vzniká na základe osobitného druhu zmluvy - nájomnej zmluvy, ktorou prenajímateľ **prenecháva nájomcovi za nájomné byt do užívania**, a to buď na dobu určitú alebo bez určenia doby užívania. Nájomná zmluva spravidla obsahuje aj opis príslušenstva a opis stavu bytu. Nájom bytu je chránený, to znamená, že pokiaľ nedôjde k dohode, je možné ho vypovedať len zo zákonom ustanovených dôvodov.

Nájom bytu môže zaniknúť buď dohodou medzi prenajímateľom a nájomcom, ktorá musí mať písomnú formu, alebo písomnou výpoveďou, prípadne uplynutím času, na ktorý bol nájom bytu dohodnutý.

Výpovedná lehota začína plynúť prvým dňom mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bola nájomcovi doručená výpoveď a trvá **tri mesiace**. Zákon umožňuje upraviť aj dlhšiu výpovednú lehotu. Po preukázaní existencie hmotnej núdze nájomcu, a to z objektívnych dôvodov a v čase doručenia výpovede, sa v prípade výpovede danej podľa ust. § 711 ods. 1 písm. d) Občianskeho zákonníka výpovedná lehota predlžuje o tzv. ochrannú dobu 6 mesiacov.

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) **sp. zn. 1 Cdo 2/2007** skutkové vymedzenie výpovede nemožno stotožniť s odkazom na ustanovenia Občianskeho zákonníka, ale musí ísť o konkretizovanie naplnenia uvedeného dôvodu skutočnosťami, v ktorých prenajímateľ vidí realizáciu zákonného dôvodu výpovede nájmu bytu. V prípade chýbajúceho skutkového vymedzenia výpovedného dôvodu tento nedostatok nemožno napraviť dodatočným dopĺňaním údajov, pretože dôvod výpovede **nemožno dodatočne meniť**. Okrem dôvodu musí výpoveď podľa **rozhodnutia NS SR sp. zn. 3 Cdo 127/1998** obsahovať aj uvedenie lehoty, v ktorej nájom končí. Prenajímateľ musí **výpovednú lehotu** v zmysle ust. § 710 ods. 3 veta pred bodkočiarkou Občianskeho zákonníka **vždy uviesť**. Neuvedenie výpovednej lehoty prenajímateľom vo výpovedi danej nájomcovi alebo uvedenie kratšej lehoty, ako stanovuje § 710 ods. 3, je tak v rozpore s týmto kogentným ustanovením ako aj prejavom neurčitým, a preto takáto výpoveď bude podľa ust. § 39 Občianskeho zákonníka neplatná. V prípade uvedeného nedostatku súd nemôže nahrádzať chýbajúci alebo neplatný právny úkon svojím rozhodnutím.

Platnosť výpovede môže nájomca **napadnúť v lehote troch mesiacov** od jej doručenia na súde. V takom prípade účinky výpovede nastanú až na základe právoplatného rozhodnutia súdu. Márnym uplynutím uvedenej **prekluzívnej lehoty** právo nájomcu na uplatnenie neplatnosti výpovede nájmu bytu na súde zanikne.

Náležitosti výpovede

Vo výpovedi musí byť **jednoznačne uvedený dôvod**, na základe ktorého prenajímateľ dáva nájomcovi výpoveď. Tieto dôvody sú upravené v ust. § 711 Občianskeho zákonníka. Podľa **rozhodnutia**

Bytové náhrady Občiansky zákonník upravuje **tri druhy** bytových náhrad v prípade, ak prenajímateľ skončí nájom bytu výpoveďou, a to **náhradný byt, náhradné ubytovanie a prístrešie**. Bytovú náhradu je povinný poskytnúť ten, v prospech koho sa byt vypratáva. Podmienky, za ktorých vzniká povinnosť zabezpečiť bytovú náhradu, sú upravené v ust. §712a Občianskeho zákonníka.

Nájomca, ktorý má byt vypratať, má právo na **primeraný náhradný byt**, ak dostal výpoveď z dôvodu podľa ust. § 711 ods. 1 písm. a), t.j. v prípade, že prenajímateľ potrebuje byt pre seba alebo členov svojej rodiny, podľa ust. § 711 ods. 1 písm. e), t.j. ak je s bytom potrebné z dôvodu verejného záujmu naložiť tak, že byt nemožno využívať, alebo byt vyžaduje úpravy, pre ktoré ho nemožno užívať po dobu dlhšiu ako 6 mesiacov alebo podľa písm. f) príslušného ustanovenia, pokiaľ nájomca prestal splňať podmienky užívania bytu osobitného určenia. Nájomca má právo na náhradný byt aj v tom prípade, pokiaľ prestal vykonávať prácu, na ktorú je nájom služobného bytu viazaný z dôvodu na strane zamestnávateľa alebo z dôvodu, za ktorý zamestnávateľ zodpovedá. **Náhradným bytom** je taký byt, ktorý svojou veľkosťou a vybavením zabezpečuje ľudsky dôstojné bývanie nájomcu a členov jeho domácnosti.

V prípade skončenia nájmu bytu z dôvodu, že nájomca alebo ten, kto je členom jeho domácnosti, hrubo poškodzuje prenajatý byt, jeho príslušenstvo, spoločné priestory alebo spoločné zariadenia v dome, alebo sústavne narušuje pokojné bývanie ostatných nájomcov alebo vlastníkov bytov, ohrozuje bezpečnosť alebo porušuje dobré mravy v dome, nemá právo na bytovú náhradu. Ak však ide o dôvod hodný osobitného zreteľa, nájomcovi vznikne

právo na **náhradné prístrešie** v podobe prechodného ubytovania najmä v spoločnej nocľahárni alebo v iných zariadeniach na to určených a priestor na uskladnenie bytového zariadenia a iných vecí.

Nájomca **nemá právo na bytovú náhradu** ani v prípade skončenia nájmu z dôvodu, že hrubo porušuje svoje povinnosti vyplývajúce z nájmu bytu najmä tým, že nezaplatil nájomné alebo úhradu za plnenia poskytované s užívaním bytu za dlhší čas ako tri mesiace, alebo tým, že prenechal byt alebo jeho časť inému do podnájmu bez písomného súhlasu prenajímateľa. Z uvedeného existujú dve výnimky, a to pokiaľ uvedený nájomca preukáže, že je v hmotnej núdzi z objektívnych dôvodov. Vtedy bude mať nárok na náhradné ubytovanie, to znamená na byt s jednou obytnou miestnosťou alebo na obytnú miestnosť v slobodárni, ubytovni alebo v iných zariadeniach určených na trvalé bývanie alebo podnájom. Druhá výnimka podobne ako v horeuvedenom prípade umožňuje právo na prístrešie, ak ide o dôvod osobitného zreteľa.

V prípade, ak bola daná výpoveď z nájmu z dôvodu, že nájomca využíva byt bez súhlasu prenajímateľa na iné účely ako na bývanie, nevznikne **právo na bytovú náhradu**, a to bez výnimky. Právo na bytovú náhradu **nevzniká** ani v prípade nájmu dohodnutého na určitý čas. Pri zániku nájmu dohodnutého na dobu určitú nájomca nemá právo na bytovú náhradu, okrem prípadu, ak nájom bytu skončil pred uplynutím dohodnutej doby z dôvodu, že byt bez zavinenia nájomcu nie je možné ďalej užívať alebo ak ide o služobný byt alebo o byt osobitného určenia a nájomca pred jeho užívaním ukončil užívanie iného bytu. Na bytovú náhradu nevzniká právo ani v prípade ukončenia podnájmu.

OMEŠKANIE DLŽNÍKA

Omeškanie dlžníka vzniká nesplnením povinnosti **plniť riadne a včas**. Čas plnenia je zväčša dohodnutý v zmluve, ale môže sa jednať aj o čas ustanovený napríklad rozsudkom súdu, právnym predpisom a podobne. Dlžník je povinný splniť obidve podmienky zániku záväzku súčasne, teda je povinný splniť záväzok aj riadne, aj včas, inak sa dostane do omeškania. Omeškanie dlžníka s plnením záväzku má za následok zmenu obsahu záväzkovoprávneho vzťahu. Namiesto primárneho záväzkového vzťahu mu vzniká sekundárny záväzkový vzťah - **zodpovednosť za omeškanie**.

Úprava podľa Občianskeho zákonníka

Omeškanie dlžníka v občianskoprávných vzťahoch je upravené najmä v **ust. § 517 až 521 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákoník** (ďalej len „Občiansky zákoník“). Veriteľ môže v občianskoprávnom vzťahu poskytnúť dlžníkovi v omeškaní **dodatočnú primeranú lehotu** na plnenie. Ak dlžník ani v dodatočnej lehote záväzok nesplní, má veriteľ právo **odstúpiť od zmluvy**. Ak ide o deliteľné plnenie, môže sa odstúpenie veriteľa týkať aj len jednotlivých plnení. K omeškaniu dlžníka nedôjde, ak veriteľ neprijme včas a riadne ponúknuté plnenie alebo dlžníkovi neposkytne súčinnosť potrebnú na splnenie dlhu. Ak je dlžník v omeškaní s plnením peňažného záväzku, je veriteľ oprávnený od neho požadovať popri plnení aj úroky z omeškania, avšak len ak dlžník nie je povinný platiť poplatok z omeškania napríklad podľa § 697 alebo podľa § 723 Občianskeho zákonníka. S výpočtom výšky úrokov z omeškania a poplatkov z omeškania sme Vás oboznámili v **bulletine ULC Čarnogurský PRO BONO 11/2010**. Ak sa jedná o omeškanie s nepeňažným plnením, dlžník zodpovedá za stratu vecí, jej zničenie a poškodenie, ale len ak k škode došlo výhradne jeho zavinením. Ak je v zmluve určený presný čas plnenia a zo zmluvy alebo z povahy veci vyplýva, že na oneskorenom plnení nemôže mať veriteľ záujem, musí veriteľ oznámiť dlžníkovi bez zbytočného odkladu, že na plnení trvá, inak sa zmluva od začiatku zrušuje. Pri omeškaní dlžníka má veriteľ právo na náhradu škody, ale len ak

škoda nie je krytá úrokmi z omeškania alebo poplatkom z omeškania.

Dlžník, ktorý je v omeškaní, je v omeškaní až do doby, pokiaľ záväzok nezanikne. **Záväzok zanikne** (1) splnením, (2) uložením do úradnej úschovy, (3) dohodou o novácii, (4) dohodou o zrušení zmluvy, (5) dohodou o vzdaní sa práva, (6) dohodou o odpustení dlhu, (7) ak je plnenie nemožné, (8) uplynutím času, (9) smrťou dlžníka alebo veriteľa, (10) započítaním vzájomných pohľadávok, (11) výpoveďou zmluvy, (12) neuplatnením práva v určenom čase, (13) splynutím pohľadávky so záväzkom, **alebo** (14) urovnaním.

Veriteľ môže omeškaniu dlžníkov predchádzať využitím prostriedkov zabezpečenia záväzkov, ako sú napr. zmluvná pokuta, ručenie, dohoda o zrážkach zo mzdy, záložná zmluva a pod. V súvislosti s uvedenou zmluvnou pokutou považujeme za potrebné uviesť, že Občiansky zákoník nevyklučuje súčasný nárok na zmluvnú pokutu aj na úroky z omeškania alebo poplatky z omeškania. Veriteľ môže okrem uvedených zabezpečovacích prostriedkov riešiť omeškanie dlžníka aj uzatvorením dohody s dlžníkom o plnení v splátkach. V splátkach možno plniť nielen dlh, ale aj úroky z omeškania, musí to však byť výslovne dohodnuté.

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákoník (ďalej len „Obchodný zákoník“) upravuje omeškanie dlžníka najmä v ustanoveniach **§ 365 až § 369**. K omeškaniu dlžníka dôjde, ak nesplní svoj záväzok riadne a včas. Ak omeškaním dlžníka vznikne škoda, je veriteľ oprávnený požadovať od dlžníka náhradu škody podľa **§ 373 až 386 Obchodného zákoníka**, náhradu škody však nemôže požadovať, ak je škoda krytá úrokmi z omeškania. **Úroky z omeškania** možno, na rozdiel od občianskoprávnej úpravy, dohodnúť v zmluve. Ich výška nie je zákonom stanovená, ale musí zodpovedať zásadám poctivého obchodného styku. Výnimku tvorí výška úrokov z omeškania dohodnutá v spotrebiteľskej zmluve, ak dlžníkom

Úprava podľa Obchodného zákonníka

je spotrebiteľ, v ktorej musí byť výška úrokov z omeškania dohodnutá najviac vo výške podľa úpravy občianskeho práva. Ak si veriteľ s dlžníkom v zmluve nedohodli úroky z omeškania, má veriteľ v zmysle ustanovenia **§ 369 ods. 1 Obchodného zákonníka** nárok na úroky z omeškania vo výške podľa úpravy občianskeho práva.

Počas omeškania prechádza na dlžníka **nebezpečenstvo škody na veci**, ak je v omeškaní s odovzdaním alebo vrátením veci. Uvedené nebezpečenstvo na neho prechádza, aj keď ho neznášal pred omeškaním. Ak počas omeškania dlžníka vznikne škoda na veci, je dlžník povinný ju nahradiť veriteľovi, ibaže by škodu spôsobil veriteľ alebo vlastník veci alebo by k nej došlo aj pri splnení povinnosti dlžníka.

Ak omeškanie dlžníka predstavuje **podstatné porušenie zmluvnej povinnosti**, je veriteľ oprávnený **odstúpiť od zmluvy**, ak to dlžníkovi oznámi bez zbytočného odkladu po tom, čo sa o porušení dozvedel. Porušenie zmluvy je podstatné, ak dlžník v čase uzavretia zmluvy vedel alebo v uvedenom čase bolo rozumné predvídať s prihliadnutím na účel zmluvy, že veriteľ pri takom porušení zmluvy nebude mať záujem na plnení povinností. Pri pochybnostiach sa predpokladá, že porušenie zmluvy nie je podstatné. Ak však veriteľ dlžníkovi oznámi, že na plnení trvá, alebo ak nevyužije včas právo odstúpiť od zmluvy, je oprávnený odstúpiť od zmluvy len pre nepodstatné porušenie zmluvnej povinnosti. Ak pre dodatočné plnenie

určil veriteľ lehotu, veriteľovi vzniká právo odstúpiť od zmluvy až po uplynutí predmetnej lehoty. Ak omeškanie dlžníka znamená **nepodstatné porušenie zmluvnej povinnosti**, môže veriteľ odstúpiť od zmluvy len v prípade, že dlžník nesplní svoju povinnosť ani v poskytnutej dodatočnej primeranej lehote. Ak dlžník vyhlási, že svoj záväzok nesplní, môže veriteľ odstúpiť od zmluvy bez poskytnutia dodatočnej primeranej lehoty na plnenie alebo pred jej uplynutím.

Ak je dlžník v omeškaní, môže veriteľ pohľadávku vymôcť viacerými spôsobmi. Jedná sa predovšetkým o **využitie zabezpečovacích prostriedkov**, ktoré majú aj uhradzujúcu funkciu, napr. ručenie. Možno ich však použiť len pri peňažných pohľadávkach. Ak pohľadávka nie je zabezpečená, veriteľ môže podať na súd žiadosť o vydanie platobného rozkazu alebo v prípade nepeňažných pohľadávok o vydanie rozkazu na plnenie.

S omeškaním dlžníka sa tiež viaže oprávnenie veriteľa na **podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu podľa zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a vyrovnaní**. Podmienkou je omeškanie dlžníka s plnením peňažného záväzku voči veriteľovi a predpoklad platobnej neschopnosti dlžníka. Platobnú neschopnosť dlžníka možno predpokladať, ak je dlžník v omeškaní viac ako 30 dní s plnením aspoň dvoch vykonateľných alebo písomne uznaných peňažných pohľadávok aspoň dvoch veriteľov, ak bol veriteľmi písomne vyzvaný na ich zaplatenie.

Podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu

POUŽÍVANIE JAZYKOV NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN

Ochrana jazykov národnostných menšín je v zmysle Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky (ďalej len „programové vyhlásenie“) **nevyhnutná na zachovanie kultúr národnostných menšín**. Vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda SR“) sa v programovom vyhlásení zaviazala naplniť princíp **efektívnej rovnosti všetkých občanov** Slovenskej republiky aj novelizáciou

zákona o používaní jazykov národnostných menšín a rovnako dokončiť proces implementácie **Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov**, ktorá pre Slovenskú republiku nadobudla platnosť dňa 1. januára 2002.

Uvedená novelizácia bola realizovaná prijatím **zákona č. 204/2011 Z. z.**, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 184/1999 Z. z.

o používaní jazykov národnostných menšín v znení zákona č. 318/2009 Z. z. (ďalej len „novela“ alebo „novela zákona“). Novela nadobudla účinnosť dňa 1. júla 2011.

Novelou zákona o používaní jazykov národnostných menšín reaguje Slovenská republika na odporúčania medzinárodných organizácií, najmä Výboru ministrov Rady Európy, Európskej komisie pre demokraciu prostredníctvom práva (ďalej len „Benátska komisia“) ako aj Vysokého komisára pre otázky národnostných menšín Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (ďalej len „vysoký komisár“). Medzinárodné organizácie pri monitorovaní implementácie medzinárodných dohovorov Slovenskou republikou v oblasti ochrany práv národnostných menšín upozorňovali na viaceré nedostatky v právnom poriadku Slovenskej republiky. Posudok vysokého komisára zo dňa 22. júla 2009 o zákone o štátnom jazyku a posudok Benátskej komisie zo dňa 15. októbra 2010 o zákone o štátnom jazyku poukázali na nesúlad medzi úpravou používania štátneho jazyka a jazykov národnostných menšín. Vysoký komisár a Benátska komisia vyzývali slovenské orgány na zosúladenie úprav používania štátneho jazyka s medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky.

Úradný styk Novela vytvára podmienky na používanie jazyka najmä v úradnom styku, ale aj na rozširovanie a prijímanie informácií v jazykoch národnostných menšín, keďže, ako vyplýva z čl. 34 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, občanom patriacim k národnostným menšinám alebo etnickým skupinám sa za podmienok ustanovených zákonom zaručuje okrem práva na osvojenie si štátneho jazyka napríklad aj právo používať ich jazyk v úradnom styku. Novela upravila podmienky na určenie skupiny, ktorá má právo používať jazyk národnostnej menšiny v úradnom styku. Pôvodná úprava stanovila kritériá tým spôsobom, že jazyk národnostnej menšiny v úradnom styku mohli používať občania patriaci k národnostnej menšine, ak tvorili podľa posledného sčítania obyvateľov v obci najmenej 20 % obyvateľstva. V súčasnosti môžu jazyk národnostnej menšiny používať v úrad-

nom styku tí občania SR patriaci k národnostnej menšine, ktorí tvoria podľa dvoch po sebe nasledujúcich sčítaní obyvateľov v obci najmenej 15 % jej obyvateľov. Zoznam takýchto obcí ustanoví nariadenie vlády SR.

Rozšírené bolo právo používať jazyk národnostnej menšiny v úradnom styku. Občan Slovenskej republiky patriaci k národnostnej menšine má právo podávať v jazyku národnostnej menšiny podania, má právo používať jazyk národnostnej menšiny v ústnej komunikácii, má právo predkladať ústne alebo písomné podania, vrátane predkladania písomných listín a dôkazov, v jazyku národnostnej menšiny. Orgán verejnej správy je povinný odpovedať okrem štátneho jazyka aj v jazyku národnostnej menšiny na ústne alebo písomné žiadosti v jazyku národnostnej menšiny. Orgán verejnej správy informuje občana o možnostiach používania jazyka národnostnej menšiny najmä prostredníctvom úradnej tabule. Novela zákona upravila tiež postup pri vydávaní rozhodnutí aj v jazyku národnostnej menšiny. Príslušné orgány sú povinné vydať rozhodnutie aj v jazyku národnostnej menšiny, ak o to požiada účastník konania alebo ak podanie, ktorým bolo konanie začaté, bolo napísané v súlade s ust. § 2 ods. 3 v jazyku menšiny.

Podľa novej úpravy sa na požiadanie bude vydávať dvojjazyčne, a to v štátnom jazyku a v jazyku menšiny, aj rodný list, sobášny list, úmrtný list, povolenia, oprávnenia, potvrdenia, vyjadrenia a vyhlásenia v obci, v ktorej podľa ust. § 2 ods. 1 zákona obyvatelia majú právo používať jazyk menšiny v úradnom styku. Pokiaľ však nastanú pochybnosti, rozhodujúci bude text verejnej listiny v štátnom jazyku.

Novela tiež v novom ust. § 2 ods. 8 zákona odstránila územné obmedzenie používania jazykov národnostných menšín v úradnom styku v súlade s chartou. Podľa neho aj občania SR v obci, ktorá nespĺňa podmienky na používanie jazyka menšín v úradnom styku podľa ust. § 2 ods. 1 zákona, môžu v úradnom styku pri ústnej komunikácii používať jazyk menšiny za splnenia podmienky, že s tým zamestnanec orgánu verejnej

Vydávanie verejných listín

správy a osoby zúčastnené na konaní budú súhlasiť.

Ustanovenie § 5, podľa ktorého právo používať jazyk menšiny v konaní pred súdmi a v iných oblastiach upravujú osobitné zákony a podľa ktorého sa ust. § 2 ods. 1 zákona nevzťahuje na oblasti predškolskej výchovy, základných škôl, stredných škôl a kultúry, v ktorých používanie jazyka menšiny upravujú osobitné predpisy, bolo rozšírené o ods. 3. Podľa neho môže občan SR, ktorý je osobou patriacou k národnostnej menšine, pri komunikácii s personálom **zdravotníckych zariadení a zariadení sociálnych služieb** alebo zariadení **sociálnoprávnej ochrany detí** a sociálnej kurately v obci podľa § 2 ods. 1, používať jazyk menšiny. Zdravotnícke zariadenie alebo zariadenie sociálnych služieb alebo zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa predchádzajúcej vety mu umožní používanie jazyka menšiny, ak to **podmienky daného zariadenia dovoľujú**.

Dvojazyčné
zverejňovanie
oznamov

Novela zaviedla **fakultatívne zverejňovanie oznamov** určených na informovanie verejnosti prostredníctvom miestneho rozhlasu alebo prostredníctvom iných technických zariadení v obciach podľa § 2 ods. 1. Hlásenie miestneho roz-

hlasu sa bude uskutočňovať podľa zákona o štátnom jazyku najprv v štátnom jazyku. V novom ust. § 5a ods. 3 zákona bolo taktiež deklarované **právo vydávať príležitostné tlačoviny** určené pre verejnosť na kultúrne účely, katalógy galérií, múzeí, knižníc, programy kín, divadiel, koncertov a ostatných kultúrnych podujatí na území obcí podľa § 2 ods. 1 v jazyku národnostnej menšiny.

Občania Slovenskej republiky, ktorí sú osobami patriacimi k národnostnej menšine, majú podľa novej úpravy aj právo **rozširovať a prijímať informácie** v jazyku menšiny **prostredníctvom Rozhlasu a televízie Slovenska**. Regionálne a lokálne vysielanie televíznej programovej služby alebo rozhlasovej programovej služby v jazykoch menšín sa realizuje za podmienok upravených osobitnými zákonmi.

Na rozdiel od predchádzajúcej úpravy, ktorá neupravovala sankcie, novela **zaviedla správne delikty** na úseku podpory používania jazykov menšín. Správneho deliktu sa môže dopustiť orgán štátnej správy, orgán územnej samosprávy a územnou samosprávou zriadená právnická osoba.

Správne delikty

ZMENY V PROKURATÚRE

Zákon č. 220/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 153/2001 Z. z. o **prokuratúre** v znení neskorších predpisov (ďalej len „novela“), bol prijatý v NR SR dňa **2. júna 2011**. S výnimkou niektorých ustanovení, na ktoré Vás dodatočne upozorníme, nadobudne **účinnosť dňa 1. októbra 2011**. Novela sa dotkne nielen zákona o prokuratúre, ale aj ďalších súvisiacich predpisov, napr. zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch, zákona č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a pod.

Generálny
prokurátor

Po novom môže **generálny prokurátor** zastávať funkciu len počas **jedného sedemročného obdobia** a nie počas dvoch období tak, ako mohol podľa predchádzajúcej úpravy. Národná rada Slovenskej republiky má nové oprávnenie na-

vrhnúť prezidentovi Slovenskej republiky, aby **odvolal** generálneho prokurátora, ak bude generálny prokurátor v disciplinárnom konaní právoplatne uznaný vinným zo spáchania disciplinárneho previnenia, pričom súčasne bude musieť mať uložené disciplinárne opatrenie, a to odvolanie z funkcie generálneho prokurátora, alebo zbavenie výkonu funkcie prokurátora.

Generálny prokurátor a krajský prokurátor môžu určiť výnimky z príslušnosti prokurátora len výnimočne a len v jednotlivých veciach. Určiť príslušnosť špeciálneho prokurátora vo veciach nepatriačich do právomoci špecializovaného trestného súdu bude môcť generálny prokurátor len s predchádzajúcim písomným súhlasom špeciálneho proku-

rátora. Oproti predchádzajúcej právnej úprave bude generálny prokurátor oprávnený vydávať **záväzné stanoviská** v záujme jednotného uplatňovania všeobecne záväzných predpisov len **na návrh komisie pre vydávanie stanovisk.** Komisia sa bude skladať zo šiestich členov, z ktorých troch bude vymenovávať a odvolávať generálny prokurátor a troch minister spravodlivosti Slovenskej republiky. Prví členovia komisie musia byť **vymenovaní do 31. októbra 2011.** Funkcia generálneho prokurátora, námestníka generálneho prokurátora, špeciálneho prokurátora, zástupcu špeciálneho prokurátora, krajského prokurátora, námestníka krajského prokurátora, okresného prokurátora a námestníka okresného prokurátora nebude po novom zlúčiteľná s členstvom v prokurátorskej rade.

Inštitút asistenta prokurátora

Doterajší inštitút právnych čakatelov prokuratúry je novelou nahradený inštitútom **asistenta prokurátora.** Prokurátor bude môcť poveriť asistenta prokurátora, aby v trestných veciach vykonával určité úkony, napr. spisovanie zápisníc o ústne podaných oznámeniach o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin, dožiadania v jednoduchých veciach, zabezpečovanie podkladov pre rozhodnutie o osvedčení pri podmienenom zastavení trestného stíhania, účasť na úkonoch realizovaných policajtom v trestnom konaní v jednoduchých veciach a pod. V iných ako trestných veciach bude môcť prokurátor poveriť asistenta prokurátora napríklad vykonávaním spisovania návrhov na uplatnenie oprávnení prokurátora v jednoduchých veciach, spisovania záznamov o podanom vysvetlení, vykonávaním a vybavovaním dožiadaní v jednoduchých veciach a pod. **Vymedzenie inštitútu** asistenta prokurátora a zánik inštitútu právneho čakatela prokuratúry je upravený **novelou zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch,** s ktorou Vás tiež v bulletine ULC Čarnogurský PRO BONO oboznámime.

Zákaz negatívnych pokynov

Nadriadení prokurátori prídu novelou o oprávnenie vydávať **tzv. negatívne pokyny.** Podľa súčasnej právnej úpravy je nadriadený prokurátor oprávnený vydať podriadenému prokurátorovi pokyn, ako má postupovať v konaní a pri

plnení úloh a nadriadený prokurátor tiež môže vykonať úkony podriadeného prokurátora alebo rozhodnúť, že ich vykoná iný podriadený prokurátor. Uvedené oprávnenia budú novelou obmedzené. Po novom nebude môcť nadriadený prokurátor vydať podriadenému prokurátorovi pokyn, aby sa **(1)** nezačalo trestné stíhanie, **(2)** nevznieslo obvinenie, **(3)** nepodal návrh na vzatie obvineného do väzby, **(4)** vec postúpila na prejednanie inému orgánu, **(5)** zastavilo trestné stíhanie, **(6)** nepodala obžaloba, **(7)** nepodal riadny alebo mimoriadny opravný prostriedok v neprospech obvineného, **(8)** nepodal návrh na začatie občianskeho súdneho konania, **(9)** nevstúpil do už začatého občianskeho súdneho konania, **(10)** nepodal opravný prostriedok proti rozhodnutiu súdu v občianskom súdnom konaní, **(11)** nepodal protest prokurátora, **alebo (12)** nepodalo upozornenie prokurátora. Aj keď uvedené pokyny nebude môcť nadriadený prokurátor vydať, bude môcť úkony vykonať sám, ale len keď je bezprostredne nadriadeným prokurátorom voči prokurátorovi, ktorý koná vo veci. Uvedené úkony nebude môcť vykonať napríklad generálny prokurátor voči okresnému prokurátorovi, čo je podľa súčasnej právnej úpravy prípustné. Nadriadený prokurátor bude mať po novom tiež povinnosť **písomne odôvodniť pokyn o odňatí veci,** ktorý bude musieť byť zverejnený na webovom sídle generálnej prokuratúry.

Právoplatné uznesenia prokurátora, ktorými sa skončilo trestné stíhanie vedené proti určitej osobe, sa po novom budú povinne **zverejňovať do 15 pracovných dní** odo dňa nadobudnutia právoplatnosti a generálna prokuratúra bude povinná zverejňovať aj právoplatné **rozhodnutia disciplinárnych komisií do 3 pracovných dní** odo dňa nadobudnutia právoplatnosti. Uvedené rozhodnutia budú zverejňované s anonymizovanými údajmi **na webovom sídle generálnej prokuratúry,** pôjde však až o rozhodnutia, ktoré nadobudnú **právoplatnosť po 1. januári 2012.** Prokuratúry budú mať súčasne povinnosť sprístupňovať na základe žiadosti v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám všetky právoplatné rozhodnutia **vrátane procesných roz-**

Zverejňovanie rozhodnutí

hodnutí. Zverejnenie alebo sprístupnenie rozhodnutí však bude môcť prokuratúra odmietnuť, ak by zverejnením alebo sprístupnením bolo zmaŕené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného stíhania alebo by boli porušené práva a právom chránené záujmy.

Zrušenie vojenskej prokuratúry

Novela k **1. novembru 2011 ruší vojenskú prokuratúru** a zlučuje ju s civilnou prokuratúrou. Trestná agenda Hlavnej vojenskej prokuratúry prejde na generálnu prokuratúru, Vyššej vojenskej prokuratúry na Krajskú prokuratúru v Trenčíne, Vojenskej obvodnej prokuratúry v Bratislave na Okresnú prokuratúru Bratislava I, Vojenskej obvodnej prokuratúry v Banskej Bystrici na Okresnú prokuratúru Banská Bystrica a Vojenskej obvodnej prokuratúry v Prešove na Okresnú prokuratúru Prešov. Ďalšia agenda prejde na vecne a miestne príslušné prokuratúry.

Novelou sa okrem zákona o prokuratúre zmení aj **zákon č. 154/2001 Z. z.** o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry (ďalej len „zákon o prokurátoroch“). Inštitút právneho čakatela prokuratúry bude s účinnosťou **odo dňa 1. októbra 2011** nahradený inštitútom **asistenta prokurátora**. Právni čakatelia prokuratúry sa od uvedeného dátumu stávajú asistentmi prokurátora. Asistent prokurátora bude štátnym zamestnancom, jeho postavenie je upravené najmä v ust. § 228 a nasl. zákona o prokurátoroch a zákonom č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe. Podmienky výkonu štátnej služby asistenta prokurátora sú novelou upravené obdobne ako u vyšších súdnych úradníkov, disciplinárna zodpovednosť bude v obdobnom rozsahu ako u právnych čakatelov prokuratúry. Doterajší výkon funkcie právneho čakatela prokuratúry sa bude započítavať do 3-ročnej praxe potrebnej na vznik nároku na vykonanie odbornej justičnej skúšky.

Výberové konanie

Voľné miesto prokurátora sa po novom bude obsadzovať **len na základe výberového konania**. Kandidát na voľné miesto prokurátora bude musieť okrem v súčasnosti platných podmienok spĺňať aj upravenú **podmienku bezúhonnosti**, ktorú bude preukazovať odpisom z registra trestov. Podľa novej právnej

úpravy kandidát nesplní podmienku bezúhonnosti vtedy, ak bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin a v prípade obzvlášť závažného zločinu, trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa, trestného činu prijímania úplatku, trestného činu podplácania a trestného činu nepriamej korupcie, ak mu bolo odsúdenie za niektorý z uvedených trestných činov zhladené alebo ak sa na neho hľadá, akoby nebol pre niektorý z uvedených trestných činov odsúdený. Výberové konanie bude vyhlasovať generálny prokurátor verejne na webovom sídle generálnej prokuratúry, v periodickej tlači alebo aj v iných masovokomunikačných prostriedkoch **najmenej 60 dní pred jeho konaním**. Výberové konanie bude **verejné** a bude ho vykonávať **šestčlenná výberová komisia**, ktorá bude vytvorená na obdobie 6 mesiacov. Troch členov komisie určí ústavnoprávny výbor Národnej rady Slovenskej republiky žrebm z ôsmich kandidátov zvolených Národnou radou Slovenskej republiky a rovnako troch členov z ôsmich kandidátov zvolených radou prokurátorov určí žrebm rada prokurátorov. Predseda výberovej komisie bude povinný zabezpečiť **zverejnenie zápisnice o priebehu výberového konania** na webovom sídle generálnej prokuratúry **do 24 hodín od ukončenia výberového konania**.

Zmena nastane aj v obsadzovaní **miesta vedúceho prokurátora**. Výberové konanie sa bude riadiť obdobnými pravidlami ako pri výberovom konaní na voľné miesto prokurátora, výberové konanie bude zabezpečovať generálna prokuratúra, okrem výberového konania na funkciu vedúceho prokurátora na okresnej prokuratúre, ktoré bude zabezpečovať krajský prokurátor. Novela zároveň ustanovuje pre niektorých vedúcich prokurátorov, a to pre krajského prokurátora, námestníka krajského prokurátora, okresného prokurátora a námestníka okresného prokurátora, **funkčné obdobie 5 rokov**. Funkciu krajského prokurátora a okresného prokurátora môže zastávať tá istá osoba najviac v **dvoch po sebe nasledujúcich funkčných obdobiach**. Novelou sa zároveň **predĺži funkčné obdobie** špeciálneho prokurátora z 5 na 7 rokov, avšak s ne možnosťou opätovného zvolenia.

Disciplinárne konanie Novým spôsobom je upravené aj **disciplinárne konanie**. **Návrh na začatie** disciplinárneho konania bude okrem v súčasnosti oprávnených osôb môcť podať aj minister spravodlivosti Slovenskej republiky a verejný ochranca práv. Subjektívna lehota na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania pre všetky oprávnené osoby sa zo súčasných 2 mesiacov predĺži na **6 mesiacov** a objektívna lehota sa zo súčasného 1 roka predĺži na **2 roky**. V disciplinárnom konaní bude tak ako v súčasnosti rozhodovať disciplinárna komisia, ktorá však bude kreovaná novým spôsobom. Oproti súčasnej päťčlennej komisii bude disciplinárna komisia po novom **zložená z predsedu a dvoch členov**, ktorých **na obdobie 3 rokov** vymenuje generálny prokurátor, a to po jednom členovi z kandidátov navrhnutých radou prokurátorov, Národnou radou Slovenskej republiky a ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky. Generálny prokurátor súčasne vymenuje aj primeraný počet náhradníkov. Za člena disciplinárnej komisie alebo náhradníka bude môcť byť vymenovaný len prokurátor, **(1)** ktorý vo funkcii prokurátora pôsobí najmenej 5 rokov, **(2)** proti ktorému sa nevedie disciplinárne konanie, **(3)** ktorému nebolo uložené disciplinárne opatrenie a **(4)** ktorý nie je generálnym prokurátorom, námestníkom

generálneho prokurátora, špeciálnym prokurátorom, zástupcom špeciálneho prokurátora, krajským prokurátorom, námestníkom krajského prokurátora, okresným prokurátorom, námestníkom okresného prokurátora alebo členom rady prokurátorov. Za predsedu a člena disciplinárnej komisie bude môcť byť vymenovaná aj iná osoba ako prokurátor, ak vykonáva **právnickú prax najmenej 10 rokov** a spĺňa podmienky na vymenovanie za prokurátora, teda **(1)** má vysokoškolské právnické vzdelanie, **(2)** má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, **(3)** je bezúhonná a jej morálne vlastnosti dávajú záruku, že funkciu prokurátora bude riadne vykonávať, **(4)** má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky a **(5)** nie je členom politickej strany ani politického hnutia. Členom disciplinárnej komisie bude môcť byť tá istá osoba **najviac dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia**. Oproti súčasnej právnej úprave nebude o odvolaní proti rozhodnutiu disciplinárnej komisie rozhodovať odvolacia disciplinárna komisia, ale súd.

Majetkové priznania prokurátorov sa po novom budú **zverejňovať na webovej stránke** generálnej prokuratúry vždy **do 30. júna** za predchádzajúci kalendárny rok.

Majetkové priznania

ULC ČARNOGURSKÝ LAW FIRM

Bratislava - Slovensko

Tvarožkova 5, P.O. Box 21
814 99 Bratislava, Slovensko
Tel.: +421-2-5720 1717
Fax: +421-2-5720 1777
Skype: ulcbratislava
E-mail: office@ulclegal.com

Brescia - Taliansko

Via Val Giudicarie 4
251 23 Brescia, Taliansko
Tel.: +39-030-221 932 33
Fax: +39-030-221 932 02
Skype: ulcbrescia
E-mail: brescia@ulclegal.com

Kyjev - Ukrajina

172 Gorkogo St., Suite 1316
031 50 Kyjev, Ukrajina
Tel.: +380-44-521 21 10
Fax: +380-44-529 17 32
Skype: ulckyiv
E-mail: kyiv@ulclegal.com

www.ulclegal.com

Informácie uvedené v bulletine ULC Čarnogurský PRO BONO nie sú poskytovaním právnych rád. Nemožno z neho odvodzovať žiadne práva a povinnosti. Materiál obsiahnutý v tomto dokumente je informatívnej povahy a aplikácia vyššie uvedených informácií bude vždy špecifická v závislosti od konkrétnych okolností prípadu. Z uvedených dôvodov pri konkrétnych právnych riešeníach preto vždy odporúčame konzultácie. I keď je bulletin ULC Čarnogurský PRO BONO zostavovaný s maximálnou starostlivosťou, advokátska kancelária ULC Čarnogurský nepreberá zodpovednosť za prípadné chyby či nepresnosti, ani za akékoľvek škody vzniknuté z aktivít konaných na základe informácií uvedených v tomto dokumente.

Obsah bulletinu ULC Čarnogurský PRO BONO nie je možné využívať pre účely zisku, ponúkať svojim klientom ako svoj vlastný alebo publikovať bez predchádzajúceho písomného súhlasu spoločnosti ULC Čarnogurský s.r.o. V prípade záujmu o ďalšie informácie alebo o poskytnutie individuálneho poradenstva či konzultácií nás neváhajte kontaktovať.

V prípade, že naďalej nechcete byť adresátom tejto služby, kontaktujte nás na e-mailovej adrese probono@ulclegal.com. Ďakujeme.

V prípade akýchkoľvek otázok kontaktujte, prosím, JUDr. Paulínu Ondrášikovou: ondrasikova@ulclegal.com alebo Mgr. Tomáša Škrinára: skrinar@ulclegal.com.

© ULC Čarnogurský, 2011